

Я.Г. Рева
м. Полтава

КЛАСИЧНИЙ ТАНЕЦЬ ЯК ОДИН ІЗ ОСНОВНИХ КОМПОНЕНТІВ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ ОСВІТИ

Класичний танець – це складна “канонізована система виразних засобів хореографічного мистецтва, яка заснована на принципі поетично-узагальненого, довершеного трактування сценічного образу; розкриття емоцій, думок та почуттів засобами пластики” [2, С. 4]. Класичний танець визнаний одним із головних виразних засобів будь-якого виду хореографічного мистецтва і являє собою чітко визначену систему рухів, у якій немає нічого випадкового чи зайвого. Ця система рухів призвала зробити тіло дисциплінованим, рухливим та прекрасним, перетворивши його в чутливий інструмент, який би підкорився волі балетмейстера та самого виконавця [1, С.5].

Мистецтво класичного танцю бере свій початок з народної танцювальної творчості. Життєве, невичерпне джерело народної хореографії дозволило знайти і створити все те багатство й різноманітність виразних засобів, якими користується й досі нове покоління митців.

Класичний танець користується надзвичайно стрункою й чітко розробленою системою сценічних рухів, а діапазон його виконавської техніки необмежений. Ця особливість дає можливість балетмейстеру створювати різноманітні хореографічні композиції, подібно тому як в музиці на основні прийнятого звукоряду композитор створює різнобарвну та всеохоплюючу мелодію. Словом, класичний танець користується найбагатшими засобами втілення драматургії танцю, балетної вистави і характеристик діючих у ньому персонажів.

Шлях розвитку і становлення класичного танцю досить важкий та складний. Був час, коли модерністи й інші хореографи, які видавали себе за новаторів, стверджували, що мова класичного танцю настільки застаріла, що

вже не в змозі виразити новий стиль життя, створити образ сучасності, і тому класичний танець разом з його академічно школою треба негайно і назавжди “здати в архів”.

Відомо, що модернізм і декаденство з проповіддю песимізму, нездорової символіки та містики справедливо засуджені в національному мистецтві. Але класичний танець витримав і цей іспит часом і зараз продовжує успішно розвиватися на шляху реалізму, що яскраво і правдиво відображає новий зміст сучасного життя. Класичне хореографічне мистецтво набуває нових рис та більш глибокого ідейного змісту [3, С. 7]. Драматургія сучасного танцювального мистецтва потребує від танцюриста не лише відмінної технічної досконалості, а й більш якісної і виразної акторської майстерності, високої музичної та загальної культури.

Виховання та навчання майбутнього танцюриста багато в чому визначає школа – її традиції, направлення та майстерність викладача.

Найдавніші професійні школи класичного танцю – французька, російська та італійська – мають свої глибоко національні виконавські традиції, але хореографічна основа всіх трьох шкіл єдина. Разом з тим, виконавський стиль, манера рухів, ідейно-художні та національні особливості, які проявляються у творчості артиста, відмінні.

Прийнято вважати, що для французької балетної школи характерна висока виконавська техніка, витончений стиль, манера рухів м'яка, легка, граціозна, а смак вишуканий.

Італійській школі властива віртуозна техніка, суворий стиль, з деяким нахилом до гротеску; манера рухів стрімка, поривчаста, подекуди напружена та дещо гострувата.

Для російської ж школи характерна досконала техніка, стиль якої суто академічний, манера рухів проста, стримана та м'яка, а також вільна від зовнішніх ефектів. Крім того, російській балетній школі зовсім невідомий так званий стиль модерн. Реалістичний напрямок у мистецтві російського та

українського пострадянського балету є традиційним. Саме він визначає характер творчої діяльності як класичної школи, так і хореографічного мистецтва в цілому.

Якщо на уроці хореографії є творчість, значить тут виховують танцюристів реалістичного напрямку. Якщо учень усвідомлює, що техніка рухів, яку він відпрацьовує, є засобом вираження його почуттів і думок, значить викладач проводить з ним навчальну діяльність у реалістичному напрямку. Навіть найбільш висока техніка танцю, якщо вона мертва чи механічна, не може слугувати мистецтву, яке оспівує життя і творчість [3, С. 11]. Будь-який театральний танець, у тому числі і класичний, впливає на глядача лише тоді, коли мистецтво танцюриста базується на виразному, а не механічному русі, реалістичній, а не абстрактній діяльності.

Деякі закордонні хореографи вважають, що російська школа використовує французькі та італійські виконавські традиції. Звичайно, склад рухів класичного танцю та його термінологія затвердженні у Франції, а не в Росії, проте ідейно-художні та національні особливості, що проявлялися у творчості російського танцюриста, цілком самостійні. Безперечно, взаємозв'язки шкіл існували. У минулому російські та іноземні майстри балету під час своїх закордонних гастролей запозичували один в одного найбільш досконалі прийоми виконавської техніки. У дореволюційній час нав'язувались стиль і манера французької й італійської виконавської школи, але в той же час творча діяльність видатних російських хореографів (Є. Колосова, А. Істоміна, Є. Сомковська, А. Нестеров, А. Глушковський, Ш. Дідло та ін.) доводить, що вони боролися за розвиток вітчизняної школи класичного танцю, використовуючи досягнення виконавської техніки закордонних шкіл, проте, не замінюючи своїх національних традицій.

У наш час для всіх шкіл класичного танцю характерний суворий академічний стиль, але разом з тим і різноманітність виконавської манери рухів, яка не обмежує і не сковує індивідуальність танцюриста, тим самим

дозволяючи повніше і глибше розкрити всі його творчі можливості та національну своєрідність [3, С. 10].

Мистецтво сучасних танцюристів проявляється передусім у їх творчій індивідуальності, а не у механічному вивченні манери рухів вчителя чи улюбленого артиста. Одна з головних традицій російської школи класичного танцю – це виховання самостійних художників, повних оригінальних та свіжих ідей.

Таким чином, хочеться підкреслити величезне значення школи класичного танцю, оскільки саме вона визначає виконавську культуру танцюриста, закладає естетичні основи моралі, краси та індивідуальність виконання. Її шлях розвитку і становлення був довгим та складним. Були злети і падіння, пошуки нових ідей та знахідки видатних балетмейстерів, але все це залишило нам загальноприйняті традиції школи класичного танцю, її золотий фонд, який визначає національну специфіку світового хореографічного мистецтва.

Список використаної літератури

1. Базарова Н., Мей В. Азбука классического танца. – Ленинград: Издат «Искусство», 1964.
2. Березова Г. Класичний танець у дитячих хореографічних колективах. 2-ге видання. – К.: Музична Україна, 1990.
3. Захаров Р.В. Сочинение танца. Страницы педагогического опыта. – М.: Искусство, 1983.
4. Пасютинская В.М. Волшебный мир танца: Кн. для учащихся. – М.: Просвещение, 1985.